

Meir
Shalev

Dve
medvedice

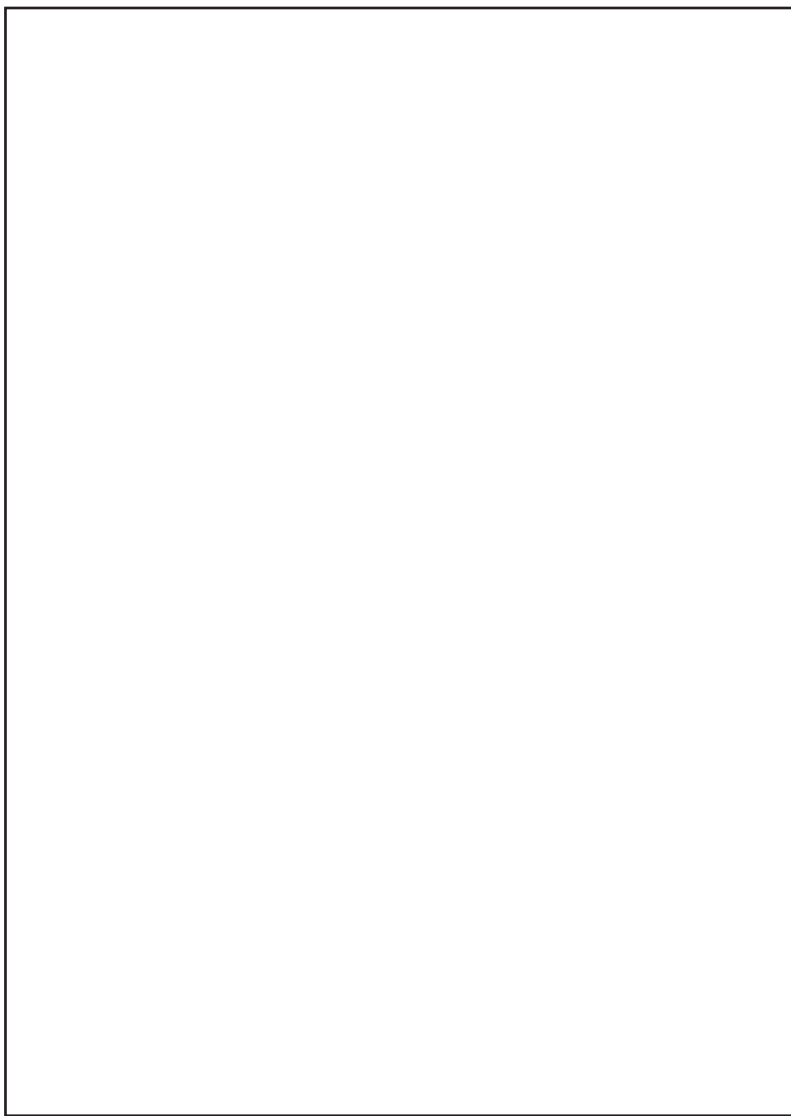
Sírhující příběh o lásce a pomstě
svetoznámeho izraelského autora

SVETOVÁ PROZA

SVETOVÁ PRÓZA

Meir
Shalev

Dve medvedice

Z hebrejštiny preložila
SILVIA SINGER

slovar

Avrahamovi Javinovi, s láskou a vďakou

Copyright © Meir Shalev 2013

Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o., Bratislava 2017

Translation © Silvia Singer 2017

ISBN 978-80-556-1124-2

BOOK OF ESTHER I :22

Published with the support of The Institute for the Translation of Hebrew Literature, Israel and the Cultural Department at the Embassy of Israel Istanbul.

Táto kniha vyšla s láskavou podporou izraelského Inštitútu na podporu prekladov a šírenia hebrejskej literatúry a Oddelenia kultúry Veľvyslanectva štátu Izrael v Istanbule.

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy sa nesmie reprodukovať ani šíriť v nijakej forme, žiadnymi prostriedkami, ani elektronickými, ani mechanickými a ani vo forme fotokópií, nahrávok, ani prostredníctvom súčasného a ani budúceho informačného systému a podobne, bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

Prvá kapitola

Telefonát

Zazvonil mobilný telefón. Vysoký statný chlap sa letmo pozrel na displej a žene, s ktorou práve večeral, oznámil: „Musím to vziať. Dočkaj, hneď som späťky.“

Vyšiel na ulicu, pričom zaťahoval vypasené brucho. Ešte si naň nezvykol a zakaždým ho nanovo prekvapilo: pred zrkadlom, keď ho tlačil opasok, v pohľade jeho priateľky, keď sa hýbal nad jej telom.

„Haló?“

Odpovedal mu známy hlas: „Deväťkrát to zazvonilo. Dávaš si načas.“

„Prepáč. Som v reštaurácii a musel som ísť von.“

„Máme problém.“

„Počúvam.“

„Vysvetlím ti to opatrne a rozumne, tak sa mi snaž odpovedať v rovnakom duchu.“

„Dobre.“

„Pamätáš sa na náš výlet do prírody?“

„Dneska ráno?“

„Čo som ti práve povedal? Opatrne a rozumne. Žiadne časy, žiadne dátumy ani hodiny.“

„Prepáč.“

„Bol to pekný výlet.“

Ticho.

„Nepočul si, čo som povedal? Bol to pekný výlet.“

„Počul som.“

„Neodpovedal si mi.“

„Chcel si opatrne a rozumne. Ta čo som mal povedať?“

„Aké ta čo? Ako sa to so mnou rozprávaš, takto nepekne? Povedz: Čo som mal odpovedať.“

„Dobre.“

„Dobre nestačí. Povedz – čo som mal odpovedať.“

Chlapík zatiahol brucho ešte viac a znovu ho uvoľnil: „Čo som mal odpovedať.“

„Mohol si povedať, či súhlasíš, alebo nesúhlasíš s tým, čo som vravel.“

„O čom?“

„O našom výlete do prírody.“

„Súhlasím. Bol to veľmi fajn výlet do prírody.“

„Mal si odpovedať hneď. Dvakrát si ma nechal čakať. Najprv, kým si zdvihol, a teraz, kým si odpovedal.“

„Prepáč.“

„Nikdy ma nenechávaj čakať.“

„Dobre.“

„Pamätáš sa na to odpočívadlo, kde sme sedeli na konci výletu?“

„Jasné. V údolí hentam pod tým veľkým rohovníkom.“

„Čo som vravel? Opatrne a rozumne. Žiadne časy, žiadne miesta ani mená.“

„Nevravel som mená.“

„Povedal si rohovník, nie?“

Muž zľahka zovrel pravú ruku do päste a pozoroval ju. Bola previazaná bielym obvazom, z ktorého trčali len končeky prstov. Na chvíľočku zavrel a potom znovu otvoril oči, malé a posadené blízko seba, akoby pri spomienke na to zranenie opäť pocítil bolesť.

Úplne si ho viem predstaviť. Stojí pred reštauráciou, díva sa na svoje čižmy, trochu nadvihne ľavú nohu a lesklú špičku čižmy si ošúcha o pravú nohavicu.

A počujem toho druhého v telefóne, ako vraví: „Keby si povedal len rohovník – čo už. Keby len veľký – nič strašné. Ale pod tým veľkým rohovníkom, aj podstatné meno, aj prí-

daťné meno a ešte aj ukazovacie zámeno – akoby si to niekomu rovno naservíroval na tanier. Dobrú chuť, nech sa páči. Nie hocijaký strom: rohovník. Nie hocijaký rohovník: veľký rohovník. A nie hocijaký veľký rohovník: ten veľký rohovník v údolí. Formulácia, ktorá riadne zužuje možnosti. Jazyk bol vymyslený práve na to, aby veci jasne pomenoval. Lenže pre nás je všetko jasné veľmi zlé, chápeš?“

„Áno, prepáč.“

„Prestaň sa stále ospravedlňovať. Radšej si dávaj väčší pozor na jazyk.“

„V poriadku.“

„Dobre, teraz k veci. Ide o to, že sme tam čosi zabudli.“

„Ten varič, čo si nám na ňom robil čaj?“

„Ešte dôležitejšie.“

„Lyžičku na cukor?“

„Bavili by sme sa o nejakej lyžičke? Poriadne sa zamysli a spomeň si. Aspoň raz použi rozum. Aj malý mozog dokáže veľké veci, keď sa správne zapne. A keď na to prídeš, nehovor to nahlas, povedz len: Viem, čo myslíš.“

„Dumám.“

Ticho.

„Zase ma nechávaš čakať.“

Ticho.

„Spomenul som si. Viem, čo myslíš.“

„Choď tam, nájdi to a prines mi to.“

„Je to súrne?“

„Keby to niekto našiel skôr než my, bude zle.“

„Minútku, hneď tam dojdem. Pokutrem tam s baterkou.“

„Stratený prípad. To si ty. Stratený prípad. Najprv povieš ta čo a teraz dojdem a pokutrem? Pôjdem a pohľadám. Povedz to: Pôjdem a pohľadám. Pekne vyslov aj ô aj ľ. Chcem počuť, že konečne povieš niečo správne.“

„Pôjdem a pohľadám.“

„A už ma nerozčuľuj.“

„Prepáč.“

„Nechod' tam teraz s baterkou. Je tma. Nieкто by mohol zbadať svetlo z diaľky. Radšej si ráno privstaň.“

„Hned ráno.“

„Za svitania. A neparkuj na obvyklom mieste. Nájdi si iné, ďalej pôjdeš peši, dorazíš tam hned' za svitania a začneš hľadať.“

„Dobre.“

„Čo ruka?“

„V poriadku.“

„Bolí?“

„Už menej.“

„Obviazal si si to?“

„Čo si?“

„Aby si nám nedostal besnotu.“

„Nie.“

„A uvoľni si už to brucho. Počujem to, aj keď ťa nevidím. No poďme, pošli priateľku domov a choď už spať. Musíš skoro vstávať. Nemusí vedieť, kedy odídeš z domu.“

Druhá kapitola

Prípravy

1

Aká ťažká bude pomsta a ako ľahko a jednoducho sa dá na ňu pripraviť. Pomstiteľova žena stála za ním, pozorovala ho a chápala každý detail. Pripomínalo jej to prípravy na výlet. Na ich spoločné výlety kedysi dávno. Horlivé balenie ruk-saku, čo sa rád znovu vyvetral zo špajzy. Kontrola šnúrok na turistických topánkach, beznádejne zúfalých. Revízia chýbajúcich gombíkov na pracovnej košeli.

No videla aj rozdiely: namiesto pochúťok, ktoré brával, aby ju potešil na výletoch, ich výletoch, si tentokrát vzal len obyčajné skromné jedlo: krajce chleba, vajíčka na tvrdo, neolúpateľné uhorky, téglik kyslej smotany. Hneď jej prišlo na um slovo „asketický“.

A všimla si aj ďalšie detaily: vajíčka ošúpala doma v kuchyni, aby tam neostali stopy po škrupinkách a neprezradili prítomnosť človeka. Prehliadol štangľu salámy, ich stálu spoločníčku na výletoch, na ich výletoch, ktorá sa túžila tiež pridať. Jej vôňa by mohla prilákať psov a za psom by sa, nedajbože, mohol objaviť aj jeho pán. Všimla si, že aj kávu si pripravil doma a nalial ju do starej termosky. Oheň, varič, čerstvá vriaca káva, to všetko vidieť aj počuť a vôňu cítiť zďaleka.

Spomenula si: kedysi na výletoch varil kávu na maličkých dôkladných ohníčkoch. Prevaril vodu, zamiešal, nalial a naservíroval jej to koketne ako čašníik. Mali vtedy takú malú dzezvu s dlhou rúčkou, ktorá si vyslúžila prezývku „labka“,

a brali ju na každý výlet. Ale aj tá – kde vlastne je? Zrazu sa zarazila, je to už dvanásť rokov, čo ju naposledy videla – a ani dnes neputovala do batoha.

Vedela: stane sa niečo veľké a strašné. Pomsta bude vykonaná, krv bude preliata, niekto zomrie, možno aj viacerí. No napriek tomu jej na tvári zaihral úsmev, akoby súcitila s hrncom: chudáčik začadený a zahanbený, neberie ťa so sebou? To nič. Aj mňa necháva doma – ako Dávid, zanechávajúci svojich mužov pri výstroji a idúci s vytaseným mečom v ruke a s dozrievajúcou pomstou v srdci v ústrety Nábalovi.

Podišla k nemu bližšie. Vníma ju? Zostala mu ešte tá pôsobivá záhadná schopnosť cítiť, čo sa mu deje za chrbtom? Tak či onak, neotočil sa, nezavadol o ňu ani pohľadom. Podišla ešte bližšie, slastne a uštipačne si uvedomila ten dvojcentimetrový výškový rozdiel medzi nimi, a usmiala sa: v celej mošave niet muža, ktorý by bol nižší od svojej ženy, a už tobôž nie takého, čo by to považoval za prednosť.

Kedysi, pred tým nešťastím, keď ešte chodievali spolu po ulici – aký pekný pár, vravievali všetci –, si kládol hlavu na jej plece, akoby prevrátil roly, až to bolo trápne ľuďom, ktorí ich videli, no ju to rozosmievalo a bavilo. „Veľmi dôležité je,“ opakoval stále, „vedieť rozosmiať svoju milú.“ V ich desiatich príkazaniach, ktoré spísal a zavesil na stenu v spálni, bolo tretie, štvrté a deviate príkazanie rovnaké: „Rozosmej svoju ženu.“

„Odkiaľ má taký jazyk?“ žasla vtedy pri pohľade na tie slová, a aj teraz znovu, keď si na to spomenula. Pred pár rokmi, v jedno mimoriadne zlé ráno, strhla tie príkázania zo steny, roztrhala ich a zahodila do koša. Nové jej už nenapísal, ale na tie staré nezabudla, sú vyryté na stenách jej srdca.

„Ako mu zmocnel chrbát!“ pomyslela si teraz.

Kedysi na výletoch kráčali vždy vedľa seba, a keď sa cestička zúžila, ona spomalila a pustila ho pred seba. Hľadela mu na chrbát, mladistvý a štíhly, občas sa k nej otočil a povedal: „Prečo ideš za mnou? Veď ma ty.“

„Ja neviem kadiaľ.“

„Po cestičke, tá už ťa povedie.“

„Nie je označená.“

„Je označená, ibaže nie značkami, ale stopami, pošliapanou trávou, kameňmi, čo sa pohli, vyhladenými miestami na skalách. Treba sa len dívať a pozorovať. A je označená aj svojou logikou a to je najdôležitejšie. Cesty majú logiku. Stačí ju pochopiť a potom ich ľahko nájdeš.“

„Dnes mám voľno. Nechce sa mi niečo chápať a zaoberať sa logikou. Pochop ju ty a ja sa budem kochať výhľadom.“

„Netáraj! Pôjdem za tebou a budem sa ti dívať na zadok. Je oveľa krajší, aj ja sa chcem pokochať.“

Hoci bol jej manžel, pozerala naňho tak, ako sa matky dívajú na svojich dospievajúcich synov: pohľadom plným nepochopenia, nádeje, úzkosti zmiešanej so zvedavosťou, pobavenie. Nikdy nemala dospievajúceho syna a od toho nešťastia vedela, že ho už nikdy mať nebude, ale dlhé roky učí na strednej škole u nich v mošave a pozná ten upretý pohľad matiek na synov, aký teraz sama upiera na svojho muža.

Zachvela som sa: „Či ešte môžem porodiť synov? Mám ešte nádej?“

Starobylé krásne biblické slová sa chvejú medzi srdcom a lonom: „Oddala by som sa tejto noci mužovi a počala synov?“ – Mužovi? Môjmu mužovi? Tebe?

2

Začali chodiť na výlety častejšie. Najprv sami a potom aj so synčekom. Spočiatku plával a vznášal sa v jej bruchu, neskôr sa nosil zabalený v látke, ktorú mala obviazanú okolo ramien, a driemal jej na prsiach, a potom ho nosili vo vaku, čo mu ušil otec v krajčírskej dielni svojej záložnej vojenskej jednotky. Sám ho ušil a nosil chlapca na chrbte, práve na tom chrbte, ktorý sa teraz od nej odvracia.

Do očí sa jej tisli slzy a myseľ jej zaplavili obrazy. Syn, malý jazdec, sa nesie na otcovom chrbte. Otec cvála, erdží

ako kôň, matka sa ponáhľala za nimi: „Pozor! Prosím ťa. Zľakne sa. Spadne. Pozor!“

No jej obavy sa nenaplnili. Chlapec sa síce zľakol, ale užíval si to, ako vedia len deti. Smial sa. Rástol. Postavil sa. Urobil prvé kroky. Padal a vstával. Životaschopnosť jeho rodičov sa uňho prejavila už vtedy: v jeho chôdzi, v každom potknutí, v úsmeve, v postoji.

Najprv s ním chodili na výlety len do blízkeho okolia, do húštin maku a chryzantém na východ od dediny, do polička ružového ľanu na kopci oproti avokádovému háju. Potom na sever k skrytému rybníku, k nenápadnému jazierku v odľahlom kúte sveta, kam chodievali za horúcich letných dní a kde ju brat naučil plávať a potápať sa, keď boli ešte malí. A keď už chlapec chodil istejšie, zobrali ho aj do vädí dedka Zeeva, tak volali údolie, kde stál jeho veľký rohovník, presnejšie, veľký rohovník dedka Zeeva. Tam, do toho údolia, ich dedko brával na prechádzky, keď boli deti. Tam ich naučil rozoznávať lúčne kvety, označovať a zbierať semiačka. Presne pod tým svätójánskym stromom – rohovníkom im rozprával príbeh, ktorý neskôr napísala pre svojho syna: príbeh o pračloveku, čo býva v neďalekej jaskyni s veľkou jamou, kam občas spadne zatúlaná ovca či koza a potom sa odtiaľ šíri odporný zápach.

A z toho vädí neskôr s manželom chodievali na túry do susedných údolí, šliapali do kopca a z kopca – „stihli sme si to severne“, okomentoval to vojenským žargónom –, až prišli na miesta, kde nebolo ani živej duše. Radi sa milovali v prírode a mali tam už niekoľko svojich skrýš. Potom šli ďalej, vyššie, až na horský hrebeň, kde sa objavila druhá strana kopca, pre nich príjemne známa krajina, no pre ich syna cudzí, ďaleký, čarovný svet, ktorý volal: Poď bližšie, siahni si, ovoňaj, nečakaj a naplň si komôrky pamäti.

Potom začali chodiť na výlety bez nej iba oni dvaja, otec a syn. „Chlapské výlety,“ vravieval muž, ba raz aj dodal: „Ženy nie sú pozvané.“

To hovoril a ja som sa len uškŕňala. Nepredvídala som, čo sa stane. Nikdy som nemala tú slávnú intuíciu, predtuchu prisudzovanú ženám a najmä matkám. Ba ani v ten nešťastný osudový deň som nič nepocítila. Chlapské výlety. Len oni dvaja. Malý chlapec sa musí naučiť od veľkého chlapa všetky tie hlúposti, ktoré má otec odovzdať synovi: zapáliť oheň, poznávať všetky rastliny, z ktorých sa dá uvariť čaj, chodiť bosý po zemi – ženy by sa mohli vysmievať či, nedajbože, strachovať: „Čo keď šliapne na črep?“ a „Čo keby sa tu objavil had?“ alebo „Aj dedko Zeev chodí stále vo vysokých bagandziach.“

„Keby sa objavil had, postaráme sa oň, však Neta?“ – tak sme ho volali, nášho syna, a ako rástol, tak namietal: „Všetci sa mi v škôlke posmievajú. Prečo ste mi dali dievčenské meno?“

„Tak sa im vysmej aj ty.“

A nájsť Polárku a šoférovať starú dodávku – Neta na otcových kolenách svojimi troj-, štvor-, päť- a šesťročnými rúčkami rozochvene zviera volant – a zaviazať námornícky uzol, zdokonaľovať si nočné videnie nepatrnou zmenou uhlu pohľadu, zistiť a spoznať všetko, čo uši začujú, prsty pocítia, nos zavonia a oči uvidia: „To je pichliač dikobraza a to je hadia koža, dotkni sa jej, pozri, aká je tenká a jemná. Dotkni sa, Neta, neboj sa, je to len jeho koža, on tu už nie je, vyzliekol sa a odplazil preč, ale keby tu aj bol – som tu a dávam na teba pozor.“

„Počul si, Neta, pozorne počúvaj, to je krik sojky a to je trilkovanie sokola a to je nárek hvizdáka a to zas štebot pinky a tamto čvirikanie červienky. Každý rok k nám na dvor priľieta jedna červienka, vždy na ten istý strom. Ten strom sme zasadili my, to je fakt, ale ona si myslí, že je jej. Teraz si privoňaj: to je krik omanu. Tvoja mama si myslí, že trochu smrdí. Privoňaj si a povedz mi, čo si myslíš ty. Nie takto. Zavri oči. Ovoniavať sa má so zavretými očami. Iba nosom. Vôňu si človek pamätá lepšie ako tvary či zvuky. Tak vonia oman, tak ruta, pistácia, materina dúška a najlepšia je – šalvia. Šalvia je naša kamarátka. Keď si zapamätáš všetky názvy, po-

viem to dedkovi Zeevovi a on bude veľmi rád. Možno ťa vezme do údolia k svojmu milovanému stromu – rohovníku i do jaskyne, ťa naučí názvy rastlín, porozpráva ti príbeh o pračloveku, čo tam kedysi býval, a aj tebe vyrobí kyjak, keby prišiel trebárs divoký pes, jedovatý had či zlý človek. A keď trochu vyrastieš, naučí ťa strieľať zo svojej starej mauzerovky a presne triafať.“

„A toto sú stopy hyeny. Vyzerá ako veľký pes, zadok má nízko a plecia vysoko. Pozri, Neta, stopy predných nôh sú väčšie než zadných. Čo sa smeješ? Ocko povedal zadok? Povedz to aj ty. Môžeme to povedať aj spolu: Zadok. Zadok. Zadok. Zadok.“

A ešte niečo, to je veľmi zaujímavé: tento kameň. Každý kameň má spodnú a vrchnú stranu, stranu tmy a zeme a stranu svetla a slnka. Vidiš? Zospodu je hladký. Je na ňom len trochu prachu a pavučín. A hore na svetlej strane je drsný. Dotkni sa a skús si to. Volá sa to lišajník. Keď je kameň položený lišajníkom nadol, znamená to, že ho niekto otočil. Zobral ho a nevrátil poriadne na miesto.“

„Príroda vyzerá ako jeden veľký neporiadok,“ povedal jej mnohokrát, „ale nie je. Všetko v prírode má svoje miesto.“ Usmiala sa pri spomienke na to, ako jej to zopakoval pri milovaní: „Aký neporiadok je v tejto posteli! Jedna noha tu, druhá tam a tento malý priateľko, ten tu čo robí? Poď, dáme ho, kam patrí. Vidiš, tak je to oveľa lepšie, keď je všetko tam, kde má byť.“

„Neta, poď, dáme ten kameň na miesto. Pozri, tu bol. Vidiš tie malé výhonky? Tu sú celé biele a iba okraje sú zelené. Rástli pod kameňom, vyplazili sa von, a až keď sa dostali na svetlo, zozeleneli. Všetko biele bolo pod kameňom a všetko zelené vonku. Z toho vyplýva ešte niečo – že ho posunuli len nedávno. Je to zaujímavé, však, Neta? Sme ako tajní detektívi.“

„Chlapské výlety,“ povedal jej. Pozrel na syna, syn naňho a obaja sa – ako milosrdní víťazi – pozreli na ňu. Kto by premohol týchto dvoch chlapov, otca a syna, čo sa na seba sprisahanecky usmievajú, späť spoločným tajomstvom?

Chlapské výlety po južných kopcoch, chlapské výlety po kukuričných poliach severne od dediny, tam nazbierali klasy sladkej mladej kukurice, ktorú mala tak rada.

„Upražíme ich na ohni pre mamu. Poď, ukážem ti ako.“

„Pozri, mami, čo som ti priniesol! Chutí ti to?“

„Jedz, to je špeciálne pre teba.“

Jedla som. Pochutnala som si. Zlepšila sa mi nálada.

A chlapské výlety pozdĺž skál na pobreží a pomedzi skaly za križiackou pevnosťou, tam kvitnú cyklámeny už na Chanuku. „Pozri sa na ten div divúci,“ povedal mi dedko Zeev, keď ešte žil a ja som bola malá, „kvety cyklámenov už rozkvitli, ale ich zelené listy ešte ani nevyrašili zo zeme. To sa stáva len tu u nás. Tak blízko dediny, a nikto o tom nevie. Len ty a ja.“

A chlapský výlet do púšte, prvý a posledný raz, presne pred dvanástimi rokmi, po ktorom už nikdy na nijaký výlet nešli, ani sami chlapi, ani so mnou, a – pravdupovediac – už nikdy sme spolu nič nepodnikli. Odvtedy ubehlo dvanásť rokov, no mne sa zdalo, akoby ich bolo sto.

3

Pozerám naňho, ako sa pripravuje na cestu: poznám ho a zároveň ho nepoznám, znovu si v duchu vyratúvam zmeny, čo sa s ním odvtedy udiali. Nebyť toho nešťastia, ktoré ich spôsobilo, mohla by som sa nad tým aj pousmiať. Ja som navonok stále mladá, navzdory času a všetkému, čo priniesol, žiarim na seba zo zrkadla, odrážam sa v očiach svojich žiakov a ich rodičov, rozplývam sa ako hmla v očiach žien a mužov na ulici. A on, ty, môj muž – tak som ťa vtedy volala –, stal si sa iným človekom, stratil si svoju podobu.

Viem: nedá sa to zvaliť len na starnutie. Starnutie je pomalé, stále uchováva isté náznaky mladosti a to je potešujúce, lenže potom, keď sa ukáže, že tie náznaky sa udržali len preto, aby pripomínali a rozčuľovali, nás to hnevá. Ty si sa však zmenil úplne a dokonale ako hmyz.

Dívam sa naňho a vypočítavam: úsmev mu zmizol. Jeho plameň, večný oheň, vyhasol. Jeho zlatistá pokožka, radosť mojich očí a prstov, je bledá, chladná a bez lesku. Príjemná vôňa, myrha jeho mužnej mladosti, vyprchala. Kedysi chlapčenské telo znemotornelo a zhrublo. Nestučnel ani neochabol, naopak, zosilnel. Kedysi urastené, presné a hybké ruky sa mu zmenili na ťažkopádne, strašidelné medvedie laby.

Môj muž, môj prvý manžel, zlatistý a štíhly, zmizol a už ho niet. Druhý manžel – biely, mohutný, iný – prišiel namiesto neho. Jeho hrubosť je čistá sila. Jeho bledosť je smrteľne biela. Slnečné lúče ho neopaľujú, oči človeka sa od neho odvracajú.

Spomínam si: raz sa porezal a z prsta mu tiekla krv. Ani na mňa nepozrel, keď som mu obväzovala ranu, no naplnila ma radosť – on žije. Krv má červenú ako predtým. Keby som len mohla, vzala by som toho cudzieho bieleho druhého manžela, rozsekala by som ho na kúsky a vytiahla z neho toho prvého – teba.

4

Pozorovala som ho, ako sa pripravuje na odchod: verila som, že sa pripravil dôkladne, tešila som sa z malých detailov, čo sa mu vrátili do mysle a do pohybov. Jedlo si zabalil do dvoch plastových škatuliek, ktoré vybral z kuchynskej skrinky. Škatuľky strčil do batoha, pridal dve fľaše vody a vykonal ešte čosi nové a zvláštne, čo nikdy nerobieval, keď sme sa chystali na naše spoločné výlety – spísal si na lístok všetky veci, ktoré si zobral, akoby si napísal nákupný zoznam: šesť krajcov chleba, dve uhorky, tri cereálne tyčinky, jedna smotana, dve vajíčka na tvrdo. A tiež: dve plastové škatuľky, termoska, lyžička, dve fľaše vody, ruksak, toaletný papier, tento lístok, pero.

Lístok s perom si strčil do vrečka a potom ma prekvapil ešte niečím: vzal si z kúpeľne hrubý koberček, čo sa použí-

va ako predložka po kúpaní, a vyšiel von, odniesol ho spolu s batohom do nášho záhradníctva, do našej škôlky, kde pestujeme sadenice.

Išla som za ním: manželka, ktorá si je vedomá toho, čo sa má stať, matka, ktorá predpovedá, vnučka, ktorá sa teší na očakávané – podľ, zajtrajšok, rozhyb naše suché kosti –, vidím a pamätám si každý detail. Z police v kôlni si zobral ešte ďalšie náradie, ktoré sa bežne na výlet neberie: skladáciu japonskú ručnú pílkou, záhradnícke nožnice a kotúč hrubej zelenej pásky.

Úmyselne pomalé tempo jeho pohybov sa zrazu zrýchlilo. Na zoznam, a aj do batoha, pribudli ďalšie položky: cievka s tenkým motúzom, vreckový nožík, a, samozrejme, stály kamarát: motýčka na vytrhávanie cibuliek a hlúz, z ktorej sa v jeho rukách mohla stať strašná zbraň. Všetko pripísal na zoznam, pridal aj kľúče od auta, vložil si ich do vrečka a vyrazil k svojej dodávke, ktorá čakala pod prístreškom. Batoh si položil na zadné sedadlo.

Potom sa vrátil do kôlne, vzal si veľké nožnice a rozstrihol koberček z kúpeľne na dve rovnaké časti. Na okrajoch prepichol diery, tenkým motúzom zviazal odstrihnuté kusy a položil ich vedľa batoha. Z kopy v rohu prístrešku vytiahol tmavozelenú celtovinovú plachtu, ktorá mala po okrajoch kovové otvory, cez ne prevliekol tenký motúz a zviazal konce dohromady. Plachtu položil do kufra auta a na ňu hodil hrable a metličku, z rozprašovača vypláchol prípadné zvyšky tekutiny, naplnil ho vodou a vyskúšal, či funguje pumpička, trocha vody vystrekol na zem. Potom uvoľnil tlakový ventil, otvoril nádobu, nalial do vody syntetické lepidlo, zavrel ju, potriasol ňou a znovu vyskúšal, či strieka. Aj rozprašovač vložil do kufra auta a pripísal ho na zoznam spolu s plachtou, hrablami, metličkou a ovčiami topánkami. Čo sú to ovčie topánky a na čo slúžia, som pochopila až na druhý deň, keď sa vrátil odtiaľ, kam sa vypravil, a keď vykonal to, pre čo odišiel.

Teraz sa vydal k starému skladu na dvore, k malej drevenej búde, pozostatku z čias začiatkov dedka Zeeva a babky Rút tu v mošave. Objavil sa o pár minút s akýmsi podlhovastým balíkom zabaleným v starej deke, na ktorej boli vyšité vyblednuté kvety, previazaným špagátom na obidvoch koncoch, čo pripomínal mŕtvolu, ktorej rubáš obopína členky a krk.

Balík položil na zem k zadnému sedadlu dodávky, na zoznam dopísal špagát, deka a tá puška, presne tak, zámerne „tá“. Zohol sa, aby ručne zamkol predné náboje kolies, tak ako sa to robí pred chlaskými výjazdmi do terénu, nastúpil do auta, sadol si za volant, a vtom akoby si spomenul, strčil ruku do vrečka na košeli a vytiahol škatuľku cigariet, čo tam nosieval posledné roky, a hodil ju rovno do smetného koša.

Nadchlo ma to: čosi v pohybe ruky mi zrazu pripomenulo jeho starú životaschopnosť.

Povedala som mu: „Ejtan.“

Urobil to, čo nespravil už dvanásť rokov: pozrel sa mi do očí.

Spýtala som sa: „Ejtan, kam ideš?“

Neodpovedal.

„Neboj sa. Nikomu to nepoviem.“

Ticho.

„Mám ísť s tebou? Vieš ešte šoférovať? Už dvanásť rokov si nesedel za volantom.“

Mlčal. Naštartoval.

Pamätá si, jasné, že si pamätá, upokojila som sa. Nieкто ako on to nezabudne. Ani šoférovať, ani kráčať po cestičke. Ani maskovať sa, striechnúť v úkryte, ani strieľať.

„Ejtan,“ znovu som ho oslovila.

Opäť sa na mňa pozrel.

„Viem, kam ideš. Viem, čo sa chystáš urobiť. Vedz, že som v tomto s tebou, ale dávaj si pozor. Prosím.“

Auto sa pohlo a vyšlo z brány záhradníctva.